

چشم‌اندازی بر سیر انتشار جراید فارسی‌زبان خارج از کشور

در قاره اروپا (بین سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸ ش)

مهدی جعفری‌خانقاه

دانشجویی، کنفدراسیون جهانی محصلین و دانشجویان ایرانی (اتحادیه ملی) بود که در دوران فعالیت خود در نیمه اول دهه هفتاد میلادی، تنها سازمان سیاسی ایران بود که از جایگاهی ویژه در جهان برخوردار بود. کنفدراسیون در غرب به عنوان یک تشکل سیاسی که علیه رژیم شاه مبارزه می‌کرد، مطرح بود.

کنفدراسیون جهانی محصلین و دانشجویان ایرانی (اتحادیه ملی) هفت سال پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، در اردیبهشت ۱۳۳۹ (آوریل ۱۹۶۰ م) تشکیل و چهار سال پیش از سقوط نظام شاهنشاهی، در دی ماه ۱۳۵۳ (ژانویه ۱۹۷۵ م) با اشعاب روبه‌رو گردید.^۵

پس از جنگ دوم جهانی، نخستین انجمن دانشجویان ایرانی مقیم آلمان، در فروردین ۱۳۳۰ در شهر بن تأسیس شد. این انجمن نشریه‌ای نیز به نام نامه دانشجویان، ارگان سازمان دانشجویان ایرانی دانشگاه بن منتشر می‌کرد.^۶

از جمله نشریات فارسی‌زبان کنفدراسیون در اروپا عبارت بودند از:

مجله نامه پارسی، ناشر افکار دانشجویان ایرانی در اروپا که در اردیبهشت ۱۳۳۸ در تیراژ ۵۰۰ نسخه به چاپ می‌رسید؛ پیوند، مجله ادبی - اجتماعی که به همت دانشجویان ایرانی مقیم مونیخ انتشار می‌یافت؛ پژوهش، ماهنامه دانشجویان ایرانی در انگلستان؛

از این‌رو از وی به عنوان بنیانگذار اصلی مطبوعات ایران، در دوره محمدشاه قاجار یاد می‌شود.^۲

استاد محیط طباطبایی سیر تغییر و تحول در تاریخ مطبوعات ایران را به پنج دوره تقسیم کرده است که عبارتند از: عصرناصری، عصر مظفری، عصر مشروطه، عصر احمدی و عصر پهلوی.^۳ این تقسیم‌بندی شامل جرایدی می‌شود که یا در ایران و یا در خارج از مرزهای ایران منتشر می‌شدند. اما اولین روزنامه‌ای که به زبان فارسی در جهان منتشر شد، نزدیک به دو قرن پیش بود. هندوستانی یا اخبار هندوستانی عنوان اولین روزنامه فارسی بود که در سال ۱۸۱۰ م برابر با ۱۲۲۵ ق در کلکته انتشار یافت و این اتفاق مهم سرآغاز انتشار نخستین «جریده» فارسی‌زبان در جهان شد.^۴

۱. مهاجرت ایرانیان در زمان قبل از پیروزی انقلاب اسلامی به کشورهای اروپایی (دوره پهلوی)

۲. مهاجرت ایرانیان بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به کشورهای اروپایی در دوره قبل از انقلاب سال ۱۳۵۷ مهاجرین ایرانی را می‌توان به دو بخش تقسیم کرد:

الف: دانشجویان و فعالان سیاسی
ب: تاجران و بازرگانان
یکی از سازمان‌های فعال جنبش

اشاره:

از اولین نشریه فارسی زبان اخبار هندوستانی چاپ کلکته تا به امروز که جراید فارسی زبان در گوشه‌وکنار جهان توسط مهاجران ایرانی و غیرایرانی انتشار یافته است، نزدیک به دو قرن می‌گذرد. این پدیده مهم در عرصه تاریخ مطبوعات ایران آن‌طور که باید مورد توجه قرار نگرفته است و شاید مهم‌ترین علت آن عدم دسترسی کامل به نشریات فارسی چاپ خارج باشد. مقاله حاضر صرفاً به دلیل این‌که پدیده‌ای به‌عنوان «جراید فارسی‌زبان» در آن سوی مرز وجود دارد، به بررسی نشریات فارسی چاپ خارج - از دوره زمانی ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۸ که اوج انتشار نشریات فارسی است - پرداخته است.

دوره‌های تاریخی مطبوعات ایران:

عباس میرزا نایب‌السلطنه در سال ۱۲۳۰ ق ۱۸۱۵ م، پنج ایرانی را برای کسب علم در رشته‌های مختلف به انگلستان فرستاد. در بین این پنج نفر ایرانی، میرزا صالح شیرازی (کازرونی) نیز حضور داشت. وی علاوه بر فراگرفتن زبان انگلیسی و فرانسه، متون چاپ، تهیه حروف، حکاکی و نحوه ساختن مرکب چاپ را فراگرفت و در حوزه روزنامه‌نگاری به مطالعه و تحقیق پرداخت.^۱

وی در دوشنبه ۲۵ محرم ۱۲۵۳ ق. اول ماه مه ۱۸۳۷ م، اولین روزنامه فارسی را در ایران با عنوان کاغذ اخبار منتشر کرد.

پیمان ماهنامه ارگان انجمن دانشجویان ایرانی دانشگاه لیدز که به دوزبان فارسی و انگلیسی منتشر می‌شد.

۱۲ سال بعد از انتشار نخستین روزنامه فارسی، روزنامه مرآت‌الآخبار (در ۲۰ آوریل ۱۸۲۲ برابر با ۱۲۳۷ ق) در کلکته به جرگه مطبوعات فارسی زبان چاپ خارج پیوست.^۷

البته ناگفته نماند که نخستین روزنامه انگلیسی زبان چاپ هندوستان یعنی بنگال‌گازت که (در ۲۹ ژانویه سال ۱۷۸۰ م برابر با ۱۱۹۳ ق) منتشر شد، بخشی از ستون‌های نشریه را به زبان فارسی منتشر می‌کرد. به دلیل همین موضوع برخی از پژوهشگران و محققین روزنامه بنگال‌گازت را اولین جریده فارسی چاپ خارج به حساب می‌آورند.^۸

پس از چاپ اولین جریده فارسی زبان در خارج از کشور، جراید فارسی زبان دیگری در افغانستان، عثمانی، پاکستان، آذربایجان و... آغاز به نشر کردند که هنوز آمار دقیقی از انتشار این‌گونه نشریات وجود ندارد.^۹

جراید فارسی زبان خارج از کشور همواره در طول تاریخ، فرازونشیب‌های زیادی را به خود دیده است و تحت‌تأثیر عوامل مختلفی دچار نوسان شده و یا به تعطیلی گرفتار آمده‌اند. اما در خصوص این‌که چرا در دوره‌های مختلف تاریخی، جراید فارسی زبان توسط ایرانیان در خارج از مرزهای ایران شکل گرفته است می‌توان این‌گونه بیان کرد که به علت وجود جو حفقان و سانسور در ایران، دست‌اندرکاران مطبوعات و روشنفکران ایرانی به خارج از مرزها گریخته و اقدام به انتشار نشریات فارسی زبان کرده‌اند تا بتوانند در روشنگری مردم ایران و نقد دستگاه حاکم به وظیفه خود عمل کنند. این امر در دوران مشروطیت به‌نحوی نمایان است.

در این تحقیق مهاجرت ایرانیان و به دنبال آن انتشار جراید فارسی زبان در کشورهای اروپایی، در مقطع زمانی ۱۳۵۷

■ عباس میرزا نایب‌السلطنه در سال ۱۲۳۰ ق ۱۸۱۵ م، پنج ایرانی را برای کسب علم در رشته‌های مختلف به انگلستان فرستاد. در بین این پنج نفر ایرانی، میرزا صالح شیرازی (کازرونی) نیز حضور داشت.

- ۱۳۷۸ مورد بررسی قرار گرفته است. البته پیش از پرداختن به این موضوع لازم است به مهاجرت ایرانیان قبل از انقلاب اشاره‌ای کوتاه شود.

نشریه همگام، اتحادیه دانشجویان ایرانی مقیم هامبورگ؛ پیمان ارگان دفاعی کنفدراسیون جهانی محصلین و دانشجویان ایرانی در آلمان؛ آرش اتحادیه دانشجویان ایرانی در استکهلم؛ صدای دانشجو، نشریه بخشی از اعضا هواداران کنفدراسیون جهانی در انگلستان؛ سپهر نشریه سازمان دانشجویان ایرانی شهر فرانکفورت؛ پویان انجمن دانشجویان ایرانی برادفورد - انگلستان؛ پیوند نشریه فدراسیون و محصلین ایرانی مقیم ایتالیا (عضو کنفدراسیون)؛ مبارز ارگان مرکزی فدراسیون محصلین و دانشجویان ایرانی در آلمان - فدرال و برلین غربی؛ پیک دانشجو ارگان سازمان دانشجویان ایرانی مقیم وین؛ پژواک ارگان دفاعی کنفدراسیون محصلین و دانشجویان ایرانی (برای احیای سازمان واحد جنبش دانشجویی) در آلمان، بولتن دفاعی سازمان دانشجویی آخن؛ روشنگر نشریه سازمان دانشجویان ایرانی در برلن غربی، نشریه خبری سازمان دانشجویان ایرانی شهرهای هامبورگ (عضو کنفدراسیون جهانی)؛ پیام نشریه سازمان محصلین و دانشجویان ایرانی مانیس؛ پیک مبارز نشریه انجمن دانشجویان ایرانی در برلن غربی، خبر و گزارش سازمان محصلین و دانشجویان ایرانی در پاریس (عضو فدراسیون فرانسه).

مهاجرت ایرانیان پس از پیروزی انقلاب اسلامی به کشور اروپایی:

در سال ۱۳۵۷، عده‌ای از ایرانیان به دلایل سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و... جلای وطن کرده و کشورهای حوزه اروپا و آمریکا و آسیا و... را برای اقامت خود برگزیدند.

عده‌ای از ایرانیان مهاجر که خود زمانی صاحب جراید بودند، وارد عرصه شده و جراید فارسی زبان را در جامعه میزبان رونق بخشیدند و آن دسته از ایرانیانی که تجربه انتشار جراید را نداشتند، به عرصه روزنامه‌نگاری پا گذاشته و اهدافی چون: انتقال اندیشه‌های حزبی، حفظ هویت ملی و زبان مادری، کسب اخبار از وطن، پیوند نسل دومی‌ها و سومی‌ها با فرهنگ ایران و... را دنبال کردند.

در میان مهاجران ایرانی در اروپا، مهاجران دیگری از جمله افغان‌ها وجود دارند که به دلیل این‌که در گذشته زبان فارسی به‌عنوان یکی از زبان‌های اصلی آنان به‌شمار می‌رفت، جراید فارسی زبانی را در اروپا منتشر کردند. به‌طوری‌که از مجموع ۱۱۸۱ عنوان نشریه فارسی زبان که در جهان به چاپ رسیده است، حدود ۲۵۰ عنوان نشریه توسط مهاجران افغانی منتشر شده است.

در این بررسی مشخص شده است که در دو دهه گذشته چه تعداد نشریه فارسی زبان در کشورهای جهان به چاپ رسیده است. این کشورها به ترتیب عبارتند از: آذربایجان با ۲ عنوان، آلمان با ۲۰۹ عنوان، آمریکا با ۲۹۴ عنوان، اتریش با

۱۱ عنوان، استرالیا با ۹ عنوان، اسرائیل با یک عنوان، افغانستان با ۵۴ عنوان، انگلستان با ۱۰۹ عنوان، ایتالیا با ۴ عنوان، بلژیک با ۴ عنوان، پاکستان با ۱۰۵ عنوان، تاجیکستان با ۱۰ عنوان، ترکیه با ۵ عنوان، دانمارک با ۹ عنوان، روسیه با ۳ عنوان، ژاپن با ۲ عنوان، سوئد با ۶۳ عنوان، سوئیس با ۲ عنوان، عراق با ۱ عنوان، عربستان با ۱ عنوان، فرانسه با ۱۲۷ عنوان، فنلاند با ۱ عنوان، کانادا با ۵۳ عنوان، کویت با ۲ عنوان، لوکزامبورگ با ۱ عنوان، لیتوانیا با ۱ عنوان، نروژ با ۱۰ عنوان، هند با ۱۵ عنوان، هلند با ۱۸ عنوان، یوگسلاوی با ۱ عنوان، یونان با ۲ عنوان، نامعلوم با ۵۲ عنوان.

از مجموع ۱۱۸۱ عنوان نشریه فارسی زبان که در ۳۱ کشور جهان به چاپ رسیده است، سهم ۱۹ کشور اروپایی ۵۸۲ عنوان نشریه فارسی زبان می باشد.

از مجموع ۱۹ کشور اروپایی که جراید فارسی زبان در آن به چاپ رسیده است، به ترتیب جراید فارسی زبان در آلمان با ۲۰۹ عنوان، فرانسه با ۱۲۷ عنوان، انگلستان با ۱۰۹ عنوان، سوئد با ۶۳ عنوان و هلند با ۱۸ عنوان بیش از سایر کشورهای اروپایی است.

از مجموع ۵۸۲ عنوان نشریه فارسی زبان در اروپا، ۳۳۳ عنوان نشریه با گرایش سیاسی، ۲۱۳ عنوان نشریه با گرایش فرهنگی و ۳۶ عنوان نشریه با گرایش نامعلوم منتشر می شوند.

از مجموع ۳۳۳ عنوان نشریه سیاسی، به ترتیب فراوانی جراید فارسی زبان با گرایش سیاسی در آلمان ۱۲۲ عنوان، فرانسه ۸۶ عنوان، انگلستان ۶۴ عنوان، سوئد ۳۱ عنوان و هلند با شش عنوان بیش از سایر کشورهای اروپایی است.

از مجموع ۲۱۳ عنوان نشریه فرهنگی به ترتیب فراوانی جراید فارسی زبان با گرایش فرهنگی در آلمان ۶۶ عنوان، انگلستان ۴۲ عنوان، فرانسه ۳۴ عنوان، سوئد ۳۱ عنوان و هلند با ۱۲ عنوان بیش از سایر کشورهای اروپایی است.

از مجموع ۵۸۲ عنوان نشریه فارسی زبان چاپ اروپا، گرایش ۳۶ عنوان نشریه نامعلوم است. از مجموع ۱۹ کشور اروپایی، در ۱۴ کشور اروپایی نشریات فارسی زبان به انتشار خود ادامه می دهند به طوری که از مجموع ۳۰۰ عنوان نشریه فارسی زبان در حال انتشار در سراسر جهان، ۱۶۵ عنوان نشریه فارسی زبان در اروپا منتشر می شود. فراوانی نشریات فارسی زبان در حال انتشار در کشورهای آلمان با ۴۶ عنوان، انگلستان با ۴۱ عنوان، فرانسه با ۲۹ عنوان، سوئد با ۲۸ عنوان و هلند با هفت عنوان بیش از سایر کشورهای اروپایی است.

به دلیل وجود احزاب و سازمان های چپگرا در اروپا، رشد نشریات سیاسی بیش از سایر کشورهای جهان است.

اهداف مهمی که نشریات فارسی زبان با گرایش سیاسی در اروپا دنبال می کنند عبارت است از:

۱. طرح مباحث تئوریک در چارچوب آموزه های مارکسیستی و سوسیالیستی
۲. بسط و گسترش اندیشه های مارکسیسم جهانی
۳. دفاع از حقوق اجتماعی کارگران، زنان و کودکان

۴. مبارکسیسم و جنبش های آزادی بخش جهانی

۵. بررسی روند تحولات سیاسی ایران
۶. تبلیغ نظام پادشاهی و سرمایه داری
اهداف مهمی که نشریات فارسی زبان با گرایش فرهنگی در اروپا دنبال می کنند عبارت است از:

۱. گسترش زبان و ادب فارسی در بین ایرانیان مهاجر و کشورهای میزبان^{۱۱}
۲. نقد و بررسی پژوهش های مختلف فرهنگی، اجتماعی و سیاسی
۳. حفظ هویت ملی و پاسداری از فرهنگ و هنر ایران

۴. انعکاس اخبار فرهنگی، هنری و... ایرانیان مهاجر
۵. بررسی ادبیات مهاجرت، تئاتر و موسیقی و...

۶. تبلیغ ادیان الهی

۷. طرح مباحث علمی - تخصصی مشکلاتی که جراید فارسی زبان در اروپا با آن دست به گریبان هستند عبارتند از:

۱. وضعیت نامناسب مالی، چنان که از مؤسسات انتفاعی و خیریه ای کمک مالی دریافت می کنند.

۲. مشکلات فنی از جمله چاپ، صفحه بندی و...

۳. توزیع نامناسب نشریات جراید فارسی زبان برای این که بتوانند بر مشکلات مالی خود غلبه کنند، معمولاً از راه افزایش بها تک فروشی، پیش فروش سالیانه و اشتراک مشترکین، کمبود هزینه را جبران می کنند. از طرف دیگر برخی از مخاطبان، به لحاظ مالی به نشریه کمک می کنند.

به دلیل پراکندگی جغرافیایی ایرانیان در اروپا (از جمله آلمان و...) توزیع نشریات با مشکل روبه رو است.

نشریات فارسی زبان چاپ آذربایجان: در آذربایجان از سال ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸، دو عنوان نشریه فارسی زبان به نام های آذربایجان و تبریز تأسیس شده است.

آذربایجان با ترتیب انتشار ماهنامه و روش سیاسی - اجتماعی و نشریه تبریز در شهریور ۱۳۷۱ در باکو با روش فرهنگی - اجتماعی منتشر شد.

ایرانیان مهاجر و جراید فارسی زبان چاپ آلمان:

بر اساس آمارهای اداره آمار فدرال آلمان ۱۲ تعداد ایرانیان مقیم این کشور، در پایان سال ۱۹۹۷ م به ۱۱۳ هزار و ۸۰۰ نفر رسید. از مجموع ایرانیان ۶۸ هزار و ۴۸۱ نفر مذکر و ۴۵ هزار و ۳۶۷ نفر مؤنث می باشند.

در استان نوردرلدنوست فالن، که فشردگی جمعیت در آن بیش از ایالات دیگر آلمان است، ۳۲ هزار و ۱۹۱ ایرانی وجود دارد. «هسن» ایالت مرکزی مهم

دیگر آلمان که شهر فرانکفورت، مهمترین مرکز اقتصادی اتحادیه اروپا در آن واقع است، ۱۸ هزار و ۴۸۹ ایرانی را در خود جای داده است.

طبق بررسی‌های به عمل آمده از روند انتشار نشریات فارسی زبان چاپ آلمان از سال ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸، مجموعاً ۲۰۹ عنوان نشریه فارسی زبان تأسیس شده است.

از مجموع ۲۰۹ عنوان نشریه فارسی زبان، سهم نشریات با گرایش سیاسی ۱۲۲ عنوان و سهم نشریات با گرایش فرهنگی ۶۶ عنوان می‌باشد. گرایش ۲۱ عنوان از نشریات نیز نامعلوم است.

در بین سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۶۸ که اوج مهاجرت ایرانیان بود، مجموعاً ۸۸ عنوان نشریه با گرایش سیاسی به چاپ

وجود دارد.

از سوی دیگر عواملی چون پایان یافتن جنگ تحمیلی، فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، تثبیت نظام جمهوری اسلامی ایران، دلزدگی بسیاری از ایرانیان از جریان‌های سیاسی، مسأله بحران هویت، مسأله بازگشت به ایران و... در تحول فکسری دست‌اندرکاران مطبوعات فارسی زبان مؤثر بوده است. به طوری که از سال ۱۳۶۹ - ۱۳۷۷، مجموعاً ۴۵ عنوان نشریه فارسی زبان با گرایش فرهنگی به چاپ رسیده است. با ترتیب انتشار هفته‌نامه ۱۰ عنوان نشریه، دو هفته‌نامه پنج عنوان، ماهنامه ۸۰ عنوان، دو ماهنامه ۱۸ عنوان، فصلنامه ۲۹ عنوان، گاهنامه ۴۰ عنوان، با ترتیب انتشار

بودند تا ایران را به یاری آلمان و عثمانی به عرصه جنگ با متفقین بکشانند. این عده به دلیل اینکه با مخالفت دولت روبه‌رو شدند از تهران عازم قم شدند و با تشکیل کمیته دفاع ملی، مردم را برضد روس و انگلیس به جنگ فرا می‌خواندند. در این دوران سید حسن تقی‌زاده، آزادی‌خواه ایرانی که در آمریکا به سر می‌برد، به دعوت دولت آلمان از آمریکا به برلین رهسپار شد و برای مبارزه سیاسی با روس‌ها و انگلیس‌ها نشریه کاوه را با این هدف منتشر کرد.^{۱۳}

کاوه برلین از شروع تا پایان انتشار خود در قطع ۳۴ در ۲۲ سانتی‌متر منتشر می‌شد. در شماره ۲۷، ۱۵ آپریل ۱۹۱۸ کاوه برلین، قیمت اشتراک سالیانه در ایران یک تومان و در سایر ممالک پنج فرانک عنوان شده و قید گردیده است که این روزنامه هر دو هفته یک‌بار منتشر می‌شود. در چهار سال اول انتشار کاوه مسائل سیاسی از محوریت خاصی برخوردار بود و به دفاع از متحدین، آلمان و عثمانی می‌پرداخت. اکثر همکاران کاوه قزوینی، پورداد، جمال‌زاده و ایرانشهر بودند.^{۱۴}

پس از شکست دولت آلمان، فعالیت ایرانیان متوقف شد و تقی‌زاده کاوه را در زمینه‌های ادبی، تاریخی و اجتماعی منتشر کرد.^{۱۵}

آخرین شماره کاوه که تعطیلی موقت خود را اعلام کرده بود، زیر عنوان «ورقه فوق‌العاده کاوه» در ۸ صفحه به تاریخ ۳۰ مارس ۱۹۲۲ م منتشر شد.^{۱۶}

کاوه برلین در طول پنج سال و دو ماه انتشار خود، ۵۹ شماره منتشر کرد و به علت فقر مالی تعطیل شد.^{۱۷}

پس از یک دوره نسبتاً طولانی کاوه مونیخ با پیشنهاد محمد عاصمی و موافقت گروه کثیری از نجبگان و ادبای ایران در فروردین ۱۳۴۲ مارس ۱۹۶۳ در ۵۸ صفحه منتشر شد.

متون آلمانی کاوه زیر نظر جواد وهاب‌زاده بود. کاوه مونیخ نیز به فعالیت‌های فرهنگی - ادبی و علمی توجه

■ استاد محیط طباطبایی سیر تغییر و تحول در تاریخ مطبوعات ایران را به پنج دوره تقسیم کرده است که عبارتند از: عصر ناصری، عصر مظفّری، عصر مشروطه، عصر احمدی و عصر پهلوی.

نامعلوم ۲۷ عنوان نشریه تأسیس شده است.

از مجموع ۲۰۹ عنوان نشریه فارسی زبان چاپ آلمان، ۴۶ عنوان نشریه در حال انتشار است که از این مجموع سهم نشریات در حال انتشار با گرایش سیاسی ۲۴ عنوان و سهم نشریات در حال انتشار با گرایش فرهنگی ۲۲ عنوان می‌باشد.

در اینجا لازم است به نشریه کاوه برلین به عنوان یکی از نشریات پرسابقه و معتبر فارسی زبان چاپ آلمان که توسط سید حسن تقی‌زاده (در سال ۱۲۹۵ ش ۱۹۱۶ م) در شهر برلین منتشر شد، اشاره شود. با شروع جنگ جهانی اول در دوران سلطنت احمدشاه قاجار، طرفداران اتحاد اسلامی و کلای تندرو مجلس در تلاش

رسیده است. از سال ۱۳۶۹ - ۱۳۷۷، ۳۱ عنوان نشریه با گرایش سیاسی منتشر شده است که این رقم نسبت به سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۶۸ سیر نزولی را نشان می‌دهد.

سال ۱۳۶۶ اوج انتشار نشریات فارسی زبان با گرایش سیاسی (۱۵ عنوان) می‌باشد. آغاز جنگ هشت ساله ایران و عراق، فرار گروه‌های سیاسی به خارج از کشور، مسأله زندانیان سیاسی در ایران، فرار بنی‌صدر، بیماری حضرت امام و مسأله جان‌نشینی، قطعنامه ۵۹۸ و... از جمله عواملی بودند که باعث رشد نشریات فارسی زبان با گرایش سیاسی طی دوره تاریخی ۱۳۵۷ - ۱۳۶۸ در آلمان بوده است. البته این تحلیل نیز در خصوص دیگر نشریات فارسی زبان

جدول روند رشد نشریات سیاسی و فرهنگی فارسی زبان چاپ خارج از کشور - در اروپا

گرایش	نام نشریه		سال تأسیس																											
	سیاسی	فرهنگی	نامعلوم	۷۸	۷۷	۷۶	۷۵	۷۴	۷۳	۷۲	۷۱	۷۰	۶۹	۶۸	۶۷	۶۶	۶۵	۶۴	۶۳	۶۲	۶۱	۶۰	۵۹	۵۸	۵۷	جمع	نامعلوم			
آذربایجان	سیاسی																													
	فرهنگی										۱																			
	نامعلوم																													
آلمان	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
اتریش	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
انگلستان	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
ایتالیا	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
بلژیک	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
ترکیه	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
دانمارک	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
روسیه	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
سوئد	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
سوئیس	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
فرانسه	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
فنلاند	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
لوکزامبورگ	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
لیتوانیا	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
نروژ	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
هلند	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
یوگسلاوی	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
یونان	سیاسی																													
	فرهنگی																													
	نامعلوم																													
جمع																														

داشت.^{۱۸}

کاوه مونیخ تا تاریخ نگارش این نوشته تا شماره ۸۵، سال سی و ششم، فروردین ۱۳۷۸، با قطع ۲۲ در ۲۴ با تعداد صفحات متفاوت از ۶۰ صفحه تا ۲۲۴ صفحه چاپ شده است.^{۱۹}

همکاری دکتر علی اصغر عزیزی، از مدیران شرکت هواپیمایی ملی ایران (هما) که طی قراردادی انحصار چاپ آگهی‌های هما را در پشت جلد کاوه به خود اختصاص داده بود و حمل مجانی نسخه‌های چاپ شده کاوه را نیز پذیرفته بود، یکی از پایه‌های استحکام و چاپ منظم کاوه به‌شمار می‌آمد.^{۲۰}

کاوه مونیخ همواره به مناسبت‌های مختلف از سوی رجال و شخصیت‌های آلمانی مورد تقدیر و تشویق قرار می‌گرفت. این شخصیت‌ها عبارت بودند از:

دکتر فرانس ژوزف اشتراوس، دکتر لودویگ هوبر، دکتر هانس یواخیم فوگل، آلفونس گوپل و...^{۲۱}

جراید فارسی زبان چاپ اتریش:

در بین سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸ مجموعاً ۱۱ عنوان نشریه فارسی زبان در اتریش تأسیس یافته است. از این مجموع سهم نشریات فارسی زبان با گرایش سیاسی هشت عنوان و سهم نشریات فارسی زبان با گرایش فرهنگی دو عنوان می‌باشد. سال تأسیس یک عنوان از نشریات نیز نامعلوم است.

در سال‌های ۱۳۶۴ - ۱۳۶۷، بیشترین نشریه فارسی زبان با گرایش سیاسی شش عنوان منتشر شده است. از مجموع ۱۱ عنوان نشریه ترتیب انتشار شش عنوان ماهنامه، یک عنوان هفته‌نامه یک عنوان فصلنامه، دو عنوان گاهنامه و یک عنوان نامعلوم می‌باشد.

ایرانیان مهاجر و جراید فارسی زبان چاپ انگلستان:

جمعیت ایرانیان مقیم انگلستان به‌طور

تقریبی ۵۵۰۰۰ نفر گزارش شده است.^{۲۲} طبق آمار وزارت کشور (Home Office) بریتانیا، در بین سال‌های ۱۹۷۹ - ۱۹۸۹ م، ایرانیان ۴۴٪ پناهندگان این کشور را تشکیل داده‌اند (گاردین ۱۷ ژانویه ۱۹۹۱ م).

در بین سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸، مجموعاً ۱۰۹ عنوان نشریه فارسی زبان در انگلستان به چاپ رسیده است. از این مجموع سهم نشریات فارسی زبان با گرایش سیاسی ۶۴ عنوان و سهم نشریات فارسی زبان با گرایش فرهنگی ۴۲ عنوان می‌باشد. گرایش سه عنوان از نشریات نیز نامعلوم است.

از مجموع ۱۰۹ عنوان نشریه ترتیب انتشار یک عنوان نشریه روزنامه،

پیک‌کار، با روش سیاسی - اجتماعی (۱۳۶۰) و جمهوری با روش سیاسی (۱۳۵۹) در انگلستان به چاپ رسیده است.

از مجموع چهار عنوان نشریه، دو عنوان نشریه با گرایش سیاسی، یک عنوان با گرایش فرهنگی و نیز یک عنوان با گرایش نامعلوم منتشر شده است.

ترتیب انتشار دو عنوان از نشریات ماهنامه، یک عنوان گاهنامه و نیز یک عنوان نامعلوم می‌باشد. تنها یک عنوان نشریه (سال تأسیس ۱۳۶۷) با گرایش فرهنگی در حال انتشار است.

جراید فارسی زبان چاپ بلژیک:

نامه هجرت (۱۳۶۵)، چکامه با روش

■ هندوستانی یا اخبار هندوستانی عنوان اولین روزنامه فارسی بود که در سال ۱۸۱۰ م برابر با ۱۲۲۵ ق در کلکته انتشار یافت و این اتفاق مهم سرآغاز انتشار نخستین «جریده» فارسی زبان در جهان شد.

فرهنگی - هنری (۱۳۶۹)، سینا با روش علمی - پزشکی (۱۳۷۴)، گفتارهای سیاسی با روش سیاسی (۱۳۷۳) عناوین نشریات فارسی چاپ بلژیک می‌باشند. به عبارتی در بین سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸ مجموعاً چهار عنوان نشریه فارسی زبان تأسیس شده است. که از این مجموع، یک عنوان با گرایش سیاسی، دو عنوان با گرایش فرهنگی و یک عنوان با گرایش نامعلوم می‌باشد.

از مجموع چهار عنوان نشریه، ترتیب انتشار دو عنوان فصلنامه، یک عنوان گاهنامه و یک عنوان نامعلوم است. تنها نشریه سینا (۱۳۷۴) در حال حاضر منتشر می‌شود.

جراید فارسی زبان چاپ ترکیه:

آواره با روش سیاسی (۱۳۶۶)، بولتن

۲۰ عنوان هفته‌نامه، ۵ عنوان دو هفته‌نامه، ۴۰ عنوان ماهنامه، ۴ عنوان دو ماهنامه، ۱۴ عنوان فصلنامه، هفت عنوان گاهنامه، ۱۸ عنوان نامعلوم می‌باشد. از مجموع ۱۶۵ عنوان نشریه فارسی زبانی که در اروپا در حال انتشار است، ۴۱ عنوان نشریه در انگلستان منتشر می‌شود که به عبارتی از مجموع ۱۰۹ نشریه چاپ انگلستان، ۴۱ عنوان در حال انتشار است.

جراید فارسی زبان چاپ ایتالیا:

در بین سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸، مجموعاً چهار عنوان نشریه تحت عناوین رزم دانشجو با روش سیاسی - تحقیقی (۱۳۶۰)، برج دیده‌بانی با روش دینی - مسیحی دربرگیرنده افکار یهوه (۱۳۶۷)،

جدول فراوانی نشریات فارسی زبان خارج از کشور در حال انتشار - در اروپا

سال تأسیس	محل چاپ																								
	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷	۷۸	نامعلوم	جمع	
آذربایجان															۱									۱	۲
آلمان	۲																				۴	۷		۱	۴۶
انگلستان																							۲	۷	۴۱
ایتالیا																									۱
بلژیک																									۱
دانمارک																									۱
روسیه																									۲
سوئد																									۲۸
فرانسه																									۲۹
لوگزامبورگ																									۱
نروژ																									۴
هلند																									۷
یوگسلاوی																									۱
یونان																									۱
جمع	۲	۲	۲	۳	۳	۳	۲	۲	۵	۵	۱۰	۱۰	۷	۴	۶	۱۷	۸	۱۵	۲۲	۱۶	۲	۹	۱۶۵		

ایرانیان مهاجر و جراید فارسی زبان چاپ سوئد:

سوئد از نیمه دوم دهه هشتاد پذیرای پناهندگان ایرانی بوده است. پیش از سال ۱۹۷۵ م، تعداد ایرانیان مقیم سوئد کمتر از ۱۰۰۰ بود. مهاجرین را غالباً دانشجویانی تشکیل می‌دادند که برای کسب علم و تحصیل به استکهلم رفته بودند. به دلیل آغاز جنگ ایران و عراق، روند مهاجرت به سوئد روبه افزایش گذاشت، به طوری که از ۳۳۴۸ نفر ایرانی در سال ۱۹۸۱ م به ۴۲۶۹۴ نفر در سال ۱۹۹۰ م رسید.^{۲۳}

از سال ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸ مجموعاً ۶۳ عنوان نشریه فارسی در سوئد به چاپ رسیده است. از این مجموع سهم نشریات فارسی زبان با گرایش سیاسی ۳۱ عنوان و نیز سهم نشریات فارسی زبان با گرایش فرهنگی ۳۱ عنوان می‌باشد. تنها یک عنوان از نشریات با گرایش نامعلوم به ثبت رسیده است.

روند رشد نشریات سیاسی تا سال ۱۳۶۸ سیر صعودی را نشان می‌دهد اما از سال ۱۳۶۹ تا ۱۳۷۵ این روند سیر نزولی

سیاسی، شش عنوان با گرایش فرهنگی و تنها یک عنوان از نشریات با گرایش نامعلوم تأسیس یافته است. از مجموع نه عنوان نشریه ترتیب انتشار چهار عنوان ماهنامه، یک عنوان دو ماهنامه، دو عنوان فصلنامه، یک عنوان گاهنامه و یک عنوان نامعلوم است. تنها یک عنوان نشریه فارسی زبان با گرایش فرهنگی که در سال ۱۳۷۳ تأسیس شده است در حال انتشار می‌باشد.

جراید فارسی زبان چاپ روسیه:

در بین سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸، مجموعاً سه عنوان نشریه تحت عناوین امروز با روش فرهنگی - اجتماعی (۱۳۷۷)، پرستو با روش فرهنگی - اجتماعی (۱۳۷۵)، صدف با روش فرهنگی (۱۳۷۶) در روسیه تأسیس شده است. این سه عنوان نشریه توسط مهاجرین افغان به چاپ رسیده است. ترتیب انتشار دو عنوان ماهنامه و یک عنوان نامعلوم می‌باشد. نشریه امروز و صدف در حال انتشار است.

خبری شورای پناهندگان ایرانی در ترکیه (۱۳۶۳)، پناهنده با روش سیاسی (۱۳۶۷)، وطن با روش سیاسی (۱۳۶۲) و بولتن خبری کمیته پناهندگان آنکارا و شهرستان‌ها با روش سیاسی در ترکیه به چاپ رسیده‌اند.

همان‌طور که مشخص است از سال ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸، مجموعاً پنج عنوان نشریه فارسی زبان در ترکیه به چاپ رسیده است. از این مجموع چهار عنوان با گرایش سیاسی و یک عنوان با گرایش فرهنگی است. ترتیب انتشار دو عنوان از نشریات ماهنامه و سه عنوان با ترتیب انتشار گاهنامه است. پیش از این در عثمانی جراید فارسی زبان توسط روشنفکران ایرانی به چاپ می‌رسید که از جمله آنها می‌توان به اختر اشاره کرد.

جراید فارسی زبان چاپ دانمارک:

در بین سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸، مجموعاً نه عنوان نشریه فارسی زبان در دانمارک به چاپ رسیده است. از این مجموع دو عنوان نشریه با گرایش

- به دلیل وجود احزاب و سازمان‌های چپ‌گرا در اروپا، رشد نشریات سیاسی بیش از سایر کشورهای جهان است.
- به دلیل پراکندگی جغرافیایی ایرانیان در اروپا (از جمله آلمان و...) توزیع نشریات با مشکل روبه‌رو است.

■ طبق بررسی‌های به عمل آمده از روند انتشار نشریات فارسی زبان چاپ آلمان از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۸، مجموعاً ۲۰۹ عنوان نشریه فارسی زبان تأسیس شده است.

پیدا کرده است.

از مجموع ۶۳ عنوان نشریه ترتیب انتشار سه عنوان هفته‌نامه، یک عنوان دو هفته‌نامه، هشت عنوان ماهنامه، یک عنوان دو ماهنامه، ۱۴ عنوان فصلنامه، ۱۳ عنوان گاهنامه و سه عنوان نامعلوم است. از مجموع ۶۳ عنوان نشریه ۲۸ عنوان نشریه در حال انتشار است. از این مجموع سهم نشریات با گرایش سیاسی ۱۲ عنوان و سهم نشریات با گرایش فرهنگی ۱۶ عنوان است.

جراید فارسی زبان چاپ سوئیس:

از سال ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸، دو عنوان نشریه فارسی زبان در سوئیس به چاپ رسیده است. این دو عنوان نشریه فارسی زبان با گرایش فرهنگی در سال‌های ۱۳۶۴ و ۱۳۶۹ تأسیس شده‌اند. نامه بنیاد فرهنگی محوی (۱۳۶۹) با ترتیب انتشار دو ماهنامه و کتاب جمعه‌ها (۱۳۶۴) با ترتیب انتشار فصلنامه عناوین نشریات فارسی چاپ سوئیس می‌باشند.

ایرانیان مهاجر و جراید فارسی زبان چاپ فرانسه:
فرانسه میزبان مهاجرین و پناهندگان

سیاسی ایران در دهه ۶۰ بود. شهرهای زیبای پاریس در کنار رود سن و شهرهای ساحلی نیس و کان در جنوب فرانسه شهرهای پرجمعیتی است که ایرانیان در آن به سر می‌برند ۲۲ در چند سال گذشته شهر پاریس بالغ بر ۶۰ هزار ایرانی را در خود جای داده بود. اما تا سال ۱۳۷۷ این رقم کاهش یافت و بین ۳۵ تا ۴۰ هزار ایرانی فرانسه را به قصد کانادا ترک گفته‌اند.^{۲۵}

در بین سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸، مجموعاً ۱۲۷ عنوان نشریه فارسی زبان در این کشور به چاپ رسیده است. از این مجموع سهم نشریات با گرایش سیاسی ۸۶ عنوان، سهم نشریات با گرایش فرهنگی ۳۴ عنوان و سهم نشریات با گرایش نامعلوم هفت عنوان می‌باشد.

از سال ۱۳۵۷ - ۱۳۶۸ مجموعاً ۶۵ عنوان نشریه با گرایش سیاسی در فرانسه به چاپ رسیده است که این روند، رشد صعودی نشریات سیاسی را نشان می‌دهد.

سال‌های ۱۳۶۰ - ۱۳۶۱ اوج انتشار نشریات فارسی زبان با گرایش سیاسی بوده است. از سال ۱۳۶۹ - ۱۳۷۸

مجموعاً ۲۱ عنوان نشریه فارسی زبان با گرایش سیاسی (همراه با پنج عنوان نشریه که سال تأسیس آن نامعلوم است) تأسیس یافته است که این روند نسبت به سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۶۸ سیر نزولی نشریات با گرایش سیاسی را نشان می‌دهد.

از مجموع ۱۲۷ عنوان نشریه فارسی چاپ فرانسه ترتیب انتشار یک عنوان روزنامه، نه عنوان هفته‌نامه، پنج عنوان دو هفته‌نامه، ۶۱ عنوان ماهنامه، ۱۲ عنوان دو ماهنامه، ۱۴ عنوان فصلنامه، دو عنوان سالنامه، ۱۹ عنوان گاهنامه، چهار عنوان نامعلوم می‌باشد.

از مجموع ۱۲۷ عنوان نشریه، ۲۹ عنوان نشریه در حال انتشار است که از این مجموع سهم نشریات با گرایش سیاسی ۲۲ عنوان و سهم نشریات با گرایش فرهنگی هفت عنوان است.

جراید فارسی زبان چاپ فنلاند:

تنها یک عنوان نشریه تحت عنوان نشریه انجمن پناهندگان ایرانی فنلاند با روش سیاسی - خبری طی سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸ در فنلاند چاپ شده است.

روش فرهنگی، اجتماعی و خبری تاسیس شده است. این نشریه توسط وزارت آموزش عالی جمهوری اسلامی ایران در بلغراد منتشر می‌شود.

جراید فارسی زبان چاپ یونان:

در بین سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸ مجموعاً دو عنوان نشریه با نام آوریل در سال ۱۳۶۳ به روش سیاسی - فرهنگی و ترتیب انتشار ماهنامه و نشریه پیام‌پناهنده در سال ۱۳۷۰ با ترتیب انتشار ماهنامه به روش سیاسی - اجتماعی منتشر شده است. در حال حاضر فقط نشریه آوریل منتشر می‌شود. □

نشریات مورد تحقیق*

آذربایجان

آذربایجان / تبریز (شهریور ۱۳۷۱) آلمان

ابریشم / اخبار ایران (۱۳۶۲) / اردنگ نامه (۱۳۷۷) / ارشاد (۱۳۶۱) / افق سوسیالیسم (۱۳۷۵) / الصبح (۱۳۶۱) / اندیشه‌رهای (۱۳۶۲) / اندیشه و هنر (۱۳۷۲) / بسوی سوسیالیسم (شهریور ۱۳۶۰) / بسوی وحدت (دی ۱۳۶۰) / بهلول (۱۳۶۵) / بولتن اطلاعات و اخبار جنبش کارگری آلمان (۱۳۷۱) / بولتن خبری انجمن بین‌المللی خانواده‌های زندانیان سیاسی ایران (۱۳۶۶) / بولتن دفاعی - خبری (۱۳۶۰) / بولتن سیاسی (مرداد ۱۳۶۱) / بولتن سیاسی - خبری کمیته مبارزه علیه جنگ تجاوز کارانه امپریالیست‌ها در خلیج (۱۳۶۹) / بولتن مباحثات (۱۳۶۱) / بولتن مبارزه ایدئولوژیک هلنی (۱۳۶۱) / بولتن مشترک مباحثات ایدئولوژیک (۱۳۶۸) / بیست و سه ثور (۱۳۵۵) / پویان (تیر ۱۳۶۶) / پیام دانشجو (آذر ۱۳۶۰) / پیام زن مسلمان (۱۳۶۳) / پیام وحدت (۱۳۷۰) / پیکار دانشجو (۱۳۶۰) / ترکمنستان ایران (۱۳۶۶) / تصویر (۱۳۷۴) / توشه (۱۳۷۷) / توفان (۱۳۷۳) / جبهه حق (۱۳۶۲) / دنیای بانوان (۱۳۶۷) / راه توده (۱۳۶۰) / رستاخیز (۱۳۷۶) / رنجبر (۱۳۶۴) / سوم عقرب

■ در بین سال‌های ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۸ مجموعاً ۱۲۷ عنوان نشریه فارسی در فرانسه و ۱۰۹ عنوان نشریه فارسی زبان دیگر نیز در همین مدت در انگلستان به چاپ رسیده است.

جراید فارسی زبان چاپ لوگزامبورگ:

طبق بررسی‌های انجام شده در بین سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸ تنها یک عنوان نشریه فارسی زبان با نام اندیشه و فرهنگ در سال ۱۳۷۲ با ترتیب انتشار فصلنامه و روش اجتماعی، فرهنگی، هنری و دینی در لوگزامبورگ به چاپ رسیده است. ظاهراً این نشریه در حال حاضر منتشر می‌شود.

جراید فارسی زبان چاپ لیتوانیا:

تنها یک عنوان نشریه در بین سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸ با نام مژده با ترتیب انتشار ماهنامه و با روش فرهنگی - هنری در لیتوانیا به چاپ رسیده است.

جراید فارسی زبان چاپ نروژ:

در بین سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸ مجموعاً ۱۰ عنوان نشریه فارسی زبان در این کشور به چاپ رسیده است. از این مجموع سهم نشریات با گرایش سیاسی دو عنوان، سهم نشریات با گرایش فرهنگی هفت عنوان و سهم نشریات با گرایش نامعلوم یک عنوان می‌باشد. از مجموع چهار عنوان نشریه فازی چاپ نروژ، چهار عنوان نشریه در حال انتشار است. از مجموع ۱۰ عنوان نشریه به ترتیب انتشار، ماهنامه در سال ۱۳۶۳ با یک عنوان، ۱۳۷۰ با یک عنوان، ۱۳۷۱ با دو عنوان، ۱۳۷۲ با یک عنوان، ۱۳۷۷ با یک عنوان، با ترتیب انتشار دو ماهنامه در سال‌های ۱۳۶۸ با یک عنوان، ۱۳۷۲ با یک عنوان، با ترتیب انتشار فصلنامه در سال ۱۳۷۰ با یک عنوان و با ترتیب

انتشار گاهنامه در سال ۱۳۶۱ با یک عنوان نشریه به چاپ رسیده است.

جراید فارسی زبان چاپ هلند:

در بین سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸، مجموعاً ۱۸ عنوان نشریه فارسی زبان در این کشور به چاپ رسیده است. از این مجموع سهم نشریات با گرایش سیاسی شش عنوان و سهم نشریات با گرایش فرهنگی ۱۲ عنوان می‌باشد. از مجموع ۱۸ عنوان نشریه فارسی زبان چاپ هلند هفت عنوان نشریه در حال انتشار است که از این مجموع سهم نشریات با گرایش سیاسی یک عنوان و سهم نشریات با گرایش فرهنگی شش عنوان است. از مجموع ۱۸ عنوان نشریه فارسی زبان به تفکیک ترتیب انتشار، دو هفته‌نامه در سال‌های ۱۳۶۸ با یک عنوان، ماهنامه در سال‌های ۱۳۶۶ با یک عنوان، ۱۳۶۷ با یک عنوان، ۱۳۶۹ با یک عنوان، ۱۳۷۳ با یک عنوان، ۱۳۷۵ با دو عنوان، فصلنامه ۱۳۶۸ با یک عنوان، ۱۳۷۱ با یک عنوان، ۱۳۷۶ با یک عنوان، گاهنامه ۱۳۶۷ با یک عنوان، ۱۳۶۸ با دو عنوان، ۱۳۷۰ با یک عنوان، ۱۳۷۶ با یک عنوان و با ترتیب انتشار نامعلوم در سال‌های ۱۳۷۴ با یک عنوان، ۱۳۷۶ با یک عنوان، نامعلوم (سال تأسیس) یک عنوان نشریه چاپ شده است.

جراید فارسی زبان چاپ یوگسلاوی:

در سال‌های ۱۳۵۷ - ۱۳۷۸ مجموعاً یک عنوان نشریه با نام پیک دانشجو در سال ۱۳۷۷ با ترتیب انتشار گاهنامه و

- (۱۳۵۷) / صدای افغانستان (۱۳۶۳) / فراز / کار (اقلیت - توکل) (۱۳۶۱) / کار (اقلیت - جناح مدنی (۱۳۶۲) / کار (گروه حیدر) (مهر ۱۳۶۴) / کلتور ۱۳۶۱ / کمون (۱۳۷۴) / مجاهد خور (۱۳۶۳) / نبرد نوین (۱۳۶۴) / ندای استقلال ۱۳۶۳ / نشریه اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان خارج از کشور (۱۳۶۰) / گاهنامه (۱۳۶۵) / پیک / دفتر بیدار (۱۳۷۷) / اکثریت (۱۳۶۲) / اندیشه و پیکار (۱۳۶۶) / سنگ (۱۳۷۵) / کار (۱۳۵۷) / انسان آزاد (۱۳۵۹) / راه‌ارانی (۱۳۶۷) / کانون (۱۳۷۲) / شه فراز آریان (۱۳۶۰) / ستاره (۱۳۶۷) / ستاره ورزشی (۱۳۶۷) / آذر (۱۳۶۹) / انفرآ (۱۳۷۵) / اندیشه زنان (۱۳۷۲) / بولتن اطلاعاتی (دی ۱۳۶۴) / بولتن دفتر هماهنگی جامعه‌های دفاع از حقوق بشر در ایران (۱۳۶۳) / بولتن کمیته موقت حمایت از آوارگان ایرانی در ترکیه و پاکستان (۱۳۶۵) / پژواک (۱۳۶۵) / پیام آزادی (شهریور ۱۳۶۰) / پیرامون مسأله زنان (پاییز ۱۳۶۴) / پیکارگر (۱۳۶۲) / حقوق بشر (۱۳۶۳) / خبرنامه (۱۳۶۶) / دانشجو و سوسیالیسم (۱۳۶۲) / دنیا (۱۳۷۱) / قلم (۱۳۶۵) / کمونیست برلن غربی (۱۳۶۲) / گاهنامه کانون دفاع از زندانیان سیاسی ایران - برلن غربی (اسفند ۱۳۶۵) / گزاره (۱۳۷۳) / مسائل بین‌المللی (۱۳۶۸) / نامه ایران زمین (۱۳۶۰) / نامه مردم (۱۳۶۲) / نبرد (۱۳۵۹) / نشریه ویژه هواداران چریک‌های فدایی خلق (۱۳۶۲) / پناهنده (مرداد ۱۳۶۶) / رنسانس (۱۳۷۲) / راه توده (۱۳۷۱) / وحدت / اخبار ایران (۱۳۶۹) / ایران زمین (۱۳۶۰) / خبرنامه کانون پناهندگان افغانی (۱۳۷۱) / خط (۱۳۷۵) / رنگارنگ (۱۳۷۰) / رودکی (۱۳۷۱) / علم و انقلاب (شهریور ۱۳۶۶) / فرهنگ (۱۳۶۰) / فرهنگ و آموزش (بهمن ۱۳۷۰) / نوبهار (۱۳۷۰) / همبستگی (۱۳۶۸) / هموطن (۱۳۶۰) / رابط (تیر ۱۳۶۷) / برای آزادی (اسفند ۱۳۶۵) / دیدار (خرداد ۱۳۷۶) / بانگ (۱۳۷۳) / ما (۱۳۷۳) / گردون در تبعید (۱۳۷۵) / فروغ جاودان (۱۳۶۵) / زمان ما (۱۳۷۰) / سینمای آزاد (۱۳۷۵) / صدا (بهار ۱۳۶۵) / نوید (۱۳۷۳) / بولتن خبری
- مقتضیان و پناهندگان سیاسی (دی ۱۳۶۷) / انقلاب اسلامی در هجرت (۱۳۶۰) / ایران زمین (۱۳۶۸) / بولتن بحث‌های آزد (بهمن ۱۳۶۱) / بولتن خبری کنفدراسیون محصلین و دانشجویان در خارج از کشور (تیر ۱۳۵۸) / چاوش / در تبعید (۱۳۶۵) / راه‌توفان (۱۳۶۳) / راه آیسند (۱۳۷۱) / زن امروز (۱۳۷۱) / فرش ایران (دی ۱۳۶۹) / گاهنامه (دی ۱۳۶۴) / گاهنامه ویژه شعر (مهر ۱۳۷۴) / بیداری ما (۱۳۶۴) / پوشه (۱۳۷۶) / آرمان (۱۳۵۸) / آبیگون (۱۳۶۲) / آنورپات (۱۳۷۲) / اتحاد کار (ارگان مرکزی سازمان اتحاد فداییان خلق ایران) (۱۳۷۳) / الف (۱۳۷۴) / انجمن (۱۳۶۶) / اولوس (۱۳۶۹) / ایران آزاد (۱۳۶۱) / ایران سیاست (شهریور ۱۳۶۳) / برزویه (۱۳۶۸) / بولتن خبری سازمان چریک‌های فدایی خلق ایران (۱۳۷۱) / بولتن خبری کمیته سازمان فدایی ایران (۱۳۷۱) / بیدار (تابستان ۱۳۷۰) / پیام همبستگی (شهریور ۱۳۶۸) / پیشرو (تیر ۱۳۶۷) / جدول (تیر ۱۳۶۶) / جمهوری خواهان ملی ایران / خبرنامه - جمعیت دفاع از زندانیان سیاسی ایران - کلن (۱۳۶۹) / دیدگاه (آذر ۱۳۶۹) / راه کارگر (۱۳۶۴) / راه کارگر (تئوریک)، شهریور (۱۳۶۲) / شورای نویسندگان و هنرمندان ایران (زمستان ۱۳۶۳) / فجر آزادی / فصل تئاتر (۱۳۷۶) / قاصدک (۱۳۷۵) / قصه و طنز (۱۳۷۴) / قند پارس (۱۳۷۳) / کانون (فروردین ۱۳۶۹) / کتاب نمایش (بهمن ۱۳۷۶) / گاهنامه تئاتر (۱۳۶۶) / ما زنان (۱۳۷۴) / مدوسا (اسفند ۱۳۷۶) / ملانصرالدین (۱۳۶۶) / میزگرد (۱۳۷۵) / نبرد (۱۳۶۴) / نسل پویا (خرداد ۱۳۶۷) / نشریه جامعه فارغ التحصیلان آزادیخواه ایرانی مقیم آلمان فدرال و برلین غربی (۱۳۶۰) / نمایش (۱۳۷۶) / بامی استار (۱۳۶۱) / پوشش (۱۳۶۷) / فضولباشی (۱۳۶۴) / نامه پارس (۱۳۷۰) / گفت‌وگوهای زندان (پاییز ۱۳۷۶) / آوا (۱۳۷۰) / بچه‌های تبعید (۱۳۷۰) / بولتن بحث نظری (تیر ۱۳۶۲) / بولتن خبری کمیته هماهنگی سازمان‌های مترقی جنبش دانشجویی ماینس (۱۳۶۶) / جنبش دانشجویی (۱۳۵۹) / جنبش سوسیالیستی (مرداد ۱۳۶۳) / جنبش
- کارگری در تبعید (۱۳۵۹) / طرحی نو (۱۳۷۵) / اتحاد عمل (۱۳۶۴) / ایران (۱۳۷۱) / بهمن نامه (۱۳۶۶) / پیام آزر (۱۳۶۷) / کاوه (ابتداء ۱۳۴۲ - ۱۳۵۷) / آخوند نامه (۱۳۷۳) / افروز (۱۳۷۲) / پناهنده (۱۳۶۶) / رنگین (۱۳۷۳) / روشنائی (۱۳۷۰) / سنجش (۱۳۷۷) / گل‌سرخ (۱۳۶۶) / مهاجر (۱۳۶۶) / بولتن مشترک اسناد و نظرات نیروهای چپ (مرداد ۱۳۷۲) / پوشش (۱۳۶۸) / پیام داریوش (۱۳۶۵) / جانبازان (۱۳۶۴) / سوسیالیسم (۱۳۶۶) / شورش (۱۳۶۶) / کار چریک‌های فدایی خلق ایران (اقلیت) (۱۳۶۶) / کارگر تبعیدی (۱۳۷۰) / کبود (۱۳۷۰) / گاهنامه (حدود ۱۳۷۲) / نقد (۱۳۶۹) / نیستان (۱۳۷۴) / آرزول (۱۳۶۶) / پیمان (۱۳۶۳) / راه‌آینده (دی ۱۳۶۴) / ندای وحدت (۱۳۶۳) / آرکادن (۱۳۷۳) / همراه انقلاب (۱۳۶۴) / بولتن تدارک‌کنگره سوم (۱۳۶۸) / بیان (۱۳۶۳) / ریگسای گدل (۱۳۶۱) / ندای آزادی - ارگان نشریاتی سازمان آزادی‌بخش مردم افغانستان (۱۳۵۹) / اتریش / دموکراسی و انقلاب (۱۳۶۶) / آموزش‌هایی از انقلاب و سوسیالیسم (۱۳۶۴) / به پیش در راه وحدت (۱۳۶۹) / پژواک سخن آشنا (۱۳۷۱) / پناهنده (۱۳۶۷) / پیام پناهنده (۱۳۶۷) / پیشگام (۱۳۶۴) / جمهوری خواهان ملی ایران (۱۳۶۶) / ره آورده (زمستان ۱۳۶۶) / فرزین (۱۳۷۵) / گزارش (۱۳۷۳) / انگلستان / آریانا (۱۳۶۸) / یامداد ایران (۱۳۷۷) / بولتن مباحث مشترک (بهار ۱۳۷۲) / پارسیز (۱۳۶۶) / پیام (۱۳۶۲) / خبرنامه (۱۳۶۴) / دفترهای کارگری سوسیالیستی (۱۳۶۹) / شعله (۱۳۶۵) / کارتون / مشروطیت (۱۳۷۲) / اطلاعات (۱۳۷۷) / یازتاب (۱۳۷۱) / پیام فدایی (۱۳۶۵) / آواز / جنگ و صلح / پیام (۱۳۷۱) / برانوش (۱۳۶۹) / آذر (گشسب) / آزادی (۱۳۶۴) / آهنگر در تبعید (۱۳۶۰) / آوای دل‌ها در غربت (۱۳۷۶) / آوند (۱۳۶۶) / اتحاد ملی (۱۳۷۷) / ارتباط (۱۳۶۹) / ارشاد (۱۳۶۹) / اهدام (۱۳۶۱) / افغانستان و مطبوعات جهان (۱۳۷۱) /

- انترناسیونال (۱۳۷۰) / ایران پاد / ایران
 پست (۱۳۵۹) / ایران پیچ (۱۳۷۷) / ایران
 زمین (خرداد ۱۳۷۳) / ایرانشهر (۱۳۵۷) /
 ایرانیان (شهریور ۱۳۶۴) / ایرانیک پست
 (۱۳۶۴) / بازار و سرگرمی (۱۳۷۴) /
 بانو (۱۳۷۳) / برگزیده‌ای از خبرنامه داخلی
 رژیم (۱۳۶۸) / بلوچستان (۱۳۶۳) / به سوی
 ایران (۱۳۶۹) / بولتن اضطراری (۱۳۷۳) /
 بولتن خبری (۱۳۶۶) / بولتن خبری (۱۳۷۸) /
 بولتن خبری / بولتن خبری انجمن دانشجویان
 مسلمان فرانسه (۱۳۶۲) / بولتن خبری کارگر
 تبعیدی (۱۳۷۲) / پرچم خاورمیانه / پرخاش
 (۱۳۶۵) / پیام امروز (۱۳۷۲) / پیام
 مهاجر (۱۳۶۶) / تریبون آزاد (۱۳۷۸) / جبهه
 (۱۳۶۰) / جهانی برای فتح (۱۳۶۳) / جوانان
 ناسیونالیست (۱۳۶۲) / جوانه (بهار ۱۳۷۰) /
 خبرنامه (۱۳۶۲) / خبرنامه کمیته پناهندگان
 ایرانیان بریتانیا (۱۳۶۶) / خبرنامه بخش زنان
 (۱۳۶۶) / خط مقدم (۱۳۷۵) / در ایران چه
 خبر (۱۳۷۷) / دولت و انقلاب (۱۳۶۱) /
 دیدگاه سوسیالیسم انقلابی (بهار ۱۳۷۳) /
 دیگه / راز دل (۱۳۷۷) / رزم نامه (۱۳۶۹) /
 رنگارنگ (۱۳۶۹) / زنان در تبعید (۱۳۷۳) /
 سام (۱۳۶۱) / سپاهان (بهمین ۱۳۶۵) / سرود
 رزم (۱۳۶۸) / شوهاز (۱۳۷۰) / شیطان /
 صدای زن (۱۳۷۱) / صدای وحدت (۱۳۶۹) /
 صوفی (۱۳۶۷) / طاقوت (۱۳۵۸) / غارنشینان
 مالیخولیایی (۱۳۷۵) / فانوس (۱۳۶۷) / فدایی
 (۱۳۶۴) / فصل کتاب (۱۳۶۷) / فصل نامه
 (۱۳۶۷) / فصلنامه ایران (۱۳۷۴) / فصلنامه
 کانون ایران (۱۳۷۲) / کارگر (۱۳۷۵) / کارگر
 سوسیالیست (۱۳۶۹) / کانون (۱۳۶۸) / کیهان
 (۱۳۶۳) / گاهنامه (۱۳۶۴) / مجاهد (دوره
 جدید ۱۳۷۶ - ۱۳۶۰) / مقاومت (۱۳۶۱) /
 ممنوعه‌ها (۱۳۶۰) / منورا (فروردین ۱۳۶۰) /
 میدان (۱۳۶۸) / ناقوس / نامه خبری وحدت
 (۱۳۷۰) / نامه کانون ایران (۱۳۶۵) / نبرد برای
 دموکراسی (۱۳۶۸) / نشریه وحدت هواداران
 مجاهدین / نگاه (۱۳۷۵) / نهم آبان ماه
 (۱۳۷۰) / نیامندی‌ها (۱۳۷۳) / نیمروز
 (۱۳۶۸) / نیمروز افغانستان (۱۳۷۶) / نیمروز
 / هفت روز هفته (خرداد ۱۳۶۱) / ورزش
 (۱۳۶۸) / ویژه نامه (۱۳۶۶) / یورش
- (۱۳۷۷) / اصغر آقا (۱۳۵۸) / خبرنامه پناهنده
 (۱۳۶۶)
 ایتالیا
 رزم دانشجو (۱۳۶۰) / برج دیده بانی
 (۱۳۶۷) / پیک کار (۱۳۶۰) / جمهوری
 (۱۳۵۹)
 بلژیک
 نامه هجرت (۱۳۶۵) / چکامه (۱۳۶۹) / سینا
 (۱۳۷۴) / گفتارهای سیاسی (۱۳۷۳)
 ترکیه
 آواره (۱۳۶۶) / بولتن خبری شورای پناهندگان
 ایرانی در ترکیه (۱۳۶۳) / پناهنده (۱۳۶۷) /
 وطن (۱۳۶۲) / بولتن خبری کمیته پناهندگان
 آنکارا و شهرستان‌ها (۱۳۷۱)
 دانمارک
 آیین (۱۳۷۳) / پیام هزاره (۱۳۷۱) /
 راستگویان (۱۳۶۸) / ساوالان (۱۳۷۴) / بازار
 (۱۳۷۲) / پیوند (۱۳۶۷) / جوانه (۱۳۶۹) /
 مهاجر (۱۳۶۳) / واژه (۱۳۷۱)
 روسیه
 امروز (۱۳۷۷) / پرستو (۱۳۷۵) / صدف
 (۱۳۷۶)
 سوئد
 آناهیتا (۱۳۶۹) / آواها (۱۳۷۴) / اتحادیه
 (۱۳۷۴) / ایران تریبون (اسفند ۱۳۷۰) /
 ایسکرا (۱۳۷۶) / بچه‌ها سلام (۱۳۶۸) / بولتن
 نظرات و مباحثات (۱۳۶۴) / پیام (۱۳۶۵) /
 پیک انترناسیونالیستی (۱۳۷۶) / پیک ایرانیان
 (۱۳۷۳) / پیکار زن (۱۳۷۶) / تازه یول
 (۱۳۶۸) / تریبون (۱۳۷۷) / جبهه متحد
 ایرانیان (۱۳۶۷) / جمهوری اردیبهشت
 (۱۳۷۵) / جنگل (۱۳۶۲) / در فکر اتحاد
 (۱۳۶۸) / دخترها (۱۳۶۹) / رها (آبان ۱۳۷۶) /
 رهایی (۱۳۶۰) / روزنامه مهاجرین (۱۳۶۶) /
 صدای سربداران (۱۳۶۸) / قلم (۱۳۷۶) /
 گاهنامه خبری (۱۳۷۳) / مارکسیسم و مسأله
 شوروی (اسفند ۱۳۶۴) / نینا (۱۳۷۶) / هانا
 (۱۳۷۴) / هزار داستان (۱۳۷۶) / همبستگی
 (۱۳۶۸) / همشهری (۱۳۷۱) / آفتاب
 (۱۳۶۷) / افسانه (۱۳۷۰) / بازتاب (۱۳۶۸) /
 زنان و بنیاد گرای (۱۳۶۹) / اکتبر (۱۳۶۳) /
 اندیشه آزاد (۱۳۶۵) / بلشویک (مهر ۱۳۶۰) /
 پنجره (۱۳۷۲) / پویش (۱۳۶۷) / تلاش
- (۱۳۶۸) / جهان امروز (۱۳۷۳) / خبرنامه
 کانون زندانیان سیاسی در تبعید (۱۳۷۶) /
 داروگ (۱۳۷۶) / دفترهای هنر و ادبیات
 (۱۳۶۰) / رسانه (۱۳۶۷) / فردا / کارگر امروز
 (۱۳۶۹) / کسارگر کمونیست (۱۳۷۶) /
 کانون (۱۳۶۵) / کمونیست (مهر ۱۳۶۰) / مکث
 (۱۳۷۴) / نگاره (۱۳۷۲) / نگاه (۱۳۷۷) /
 هومان (خرداد ۱۳۷۰) / اطلس (۱۳۷۴) /
 پناهندگان مبارز (۱۳۷۱) / حقیقت (۱۳۶۴) /
 زن (۱۳۷۵) / مفر (۱۳۷۱) / هیوط (۱۳۶۹) /
 بهارانه‌های فصل سرد (۱۳۶۸) / رویا
 (۱۳۶۸) / قلمک (۱۳۷۰)
 سوئیس
 نامه بنیاد فرهنگی محوی (۱۳۶۹) / کتاب
 جمعه‌ها (۱۳۶۴)
 فرانسه
 آرا (۱۳۵۸) / آریبا (۱۳۷۲) / اخبار
 کردستان (۱۳۶۱) / اخبار کردستان (۱۳۶۰) /
 انقلاب اسلامی (۱۳۶۰) / اول
 اردیبهشت (۱۳۶۰) / ایران آزاد (بهمین ۱۳۵۹) /
 بولتن خبری کردستان ایران (۱۳۷۶) / بولتن
 شورای مقاومت ایران (۱۳۷۶) / پارس (بهار
 ۱۳۷۸) / پیام بهایی (۱۳۵۸) / پیام جبهه ملی
 (مهر ۱۳۶۰) / پیشرو (مهر ۱۳۶۱) / جنبش
 برای امنیت، عدالت و پیشرفت (۱۳۷۵) /
 جوانه نمونه (۱۳۶۸) / چپ (۱۳۵۷) / چکیده
 اخبار - اخبار رادیو صدای مجاهد (۱۳۶۴) /
 خبرنامه شورای ملی مقاومت (خرداد ۱۳۶۱) /
 روزگار نو (بهمین ۱۳۶۰) / عصر جدید
 (۱۳۶۲) / کوردستان (۱۳۶۰) / کوردستان
 (۱۳۶۵) / گاهنامه سیاسی جبهه ملی ایران
 (۱۳۷۰) / گویا (۱۳۶۷) / نامه نهضت
 (۱۳۶۰) / نبرد خلق (۱۳۶۰) / نقطه (بهار
 ۱۳۷۴) / نوید رهایی (خرداد ۱۳۶۲) / نوید
 مقاومت (آذر ۱۳۷۳) / آرش (۱۳۶۹) / آزاده
 (۱۳۶۷) / آزادی ایران (۱۳۶۳) / آفازی نو
 (۱۳۶۵) / آقا / آهنگ پیروزی (۱۳۵۹) / آهنگ
 سیاسی (۱۳۷۶) / آهنگ مدرن (۱۳۷۴) / ابلاغ
 (۱۳۶۵) / اتحاد (۱۳۶۲) / اتحاد کار
 (۱۳۶۸) / اختر (۱۳۶۳) / ارشاد (۱۳۶۶) /
 ارشاد (۱۳۶۳) / اطلاعیه (۱۳۶۰) / الفبا
 (۱۳۶۱) / ایران (۱۳۷۳) / ایران و جهان
 (۱۳۵۹) / ایران، سرکوب، ترور (۱۳۷۳) /

هجرت (۱۳۶۴) / ایرانشهر (۱۳۷۲) / ایرانیان و پاریس (۱۳۶۷) / ایل گویچی (۱۳۷۱) / بازتاب وقایع کردستان (خرداد ۱۳۷۱) / برای چپ دیگر (۱۳۷۳) / برنامه کمونیستی (۱۳۶۱) / بولتن بحثهای داخلی (دی ۱۳۶۵) / بولتن بحثهای نظری - سیاسی (درونی) (مرداد ۱۳۶۶) / بولتن خبری اخبار از کانال مطبوعات رژیم (۱۳۶۴) / بولتن سازمان درفش کاویانی (۱۳۶۸) / بولتن کمیته دفاع از حقوق دموکراتیک و زندانیان سیاسی در ایران (۱۳۶۷) / بولتن کوردستان (۱۳۶۲) / بولتن مباحثات مشترک کنگره (۱۳۶۸) / پست پاریس (۱۳۶۱) / پندار (۱۳۶۶) / سویا (۱۳۷۳) / پیام آزادی / پیام کارگر (۱۳۶۶) / پیام ما آزادگان (۱۳۶۹) / پیوند آزادی (۱۳۷۰) / ترفییک (۱۳۷۲) / جمهوری خواهان ملی ایران (۱۳۶۶) / جهان (۱۳۶۰) / جوان (۱۳۵۹) / چشم انداز (۱۳۶۵) / خبرنامه پزشکان (۱۳۶۹) / خبرنامه کانون نویسندگان ایرانی در تبعید (۱۳۶۷) / خبرنامه کمیته ایرانی مبارزه با تروریسم... / خروش موحد (۱۳۶۱) / خندق (۱۳۶۲) / دانستنی‌ها و نیازمندی‌ها (۱۳۶۷) / دبیره (۱۳۶۶) / راه آزادی (۱۳۶۹) / راه آزادی (۱۳۶۳) / راهنمای زندگی روزانه برای ایرانیان فرانسه / رهگشا (۱۳۵۹) / زمان نو (۱۳۶۲) / زمان، در خدمت فرهنگ و تاریخ ایران / سالنامه پاسداران فرهنگ ایران / سرود ما (۱۳۵۹) / سنگر دانشجو (شهریور ۱۳۶۰) / سهند (۱۳۶۳) / سوسیالیسم و انقلاب (۱۳۶۱) / شاهین (فهروردین ۱۳۶۹) / شورا (۱۳۶۳) / صدای فدایی (۱۳۶۴) / صوراسرافیل (۱۳۷۴) / فرهنگ نامه (زمستان ۱۳۶۴) / فصلی در گل سرخ (۱۳۶۱) / قیام ایران (۱۳۵۹) / کارنامه (۱۳۷۳) / کارنامه فرهنگ و هنر ایران (بهمن ۱۳۶۳) / کیهان جهانی (۱۳۷۶) / ماهنامه مجتمع مالی بین‌المللی (۱۳۷۴) / مطالعات کردی (۱۳۶۲) / ملت (۱۳۵۸) / میهن (۱۳۷۳) / نامه جبهه نجات ایران (۱۳۶۱) / نامه آزادبخوهان (۱۳۶۳) / نامه جمهوری (مرداد ۱۳۶۴) / نامه عالم افروز (۱۳۶۵) / نامه نقاب (مرداد ۱۳۶۱) / ندا (۱۳۵۹) / نشریه

فرهنگسرای شهر فرنگ / نشریه کمیته دموکراتیک زنان ایرانی (۱۳۶۲) / نشریه موسسه پژوهشگران ایرانی برای توسعه معماری و شهرسازی (۱۳۶۶) / نگاه (۱۳۶۹) / نهضت (۱۳۶۰) / نهیب (۱۳۶۱) / نی‌نامه (۱۳۶۲) / نیما (۱۳۷۳) / هجرت (۱۳۶۴) / هما (۱۳۷۳) / همبستگی بین‌المللی / ویژه نامه خبری (۱۳۶۳) / بینش اسلام (۱۳۶۰) / مشروطه نوین (۱۳۶۱)

فنلاند

نشریه انجمن پناهندگان ایرانی فنلاند

لوگزامبورگ

اندیشه و فرهنگ (۱۳۷۲)

لیتوانیا

مژده

نروژ

آفتاب (۱۳۷۲) / آوای زن (۱۳۷۰) / پرستو (۱۳۷۱) / سپیده (اسفند ۱۳۷۷) / شاهپرک (تیر ۱۳۷۰) / مجاهد ولس (۱۳۶۳) / هدایت اسلام (۱۳۶۱) / باغ (۱۳۷۲) / پیوند (۱۳۶۸) / خبرنامه هومان (۱۳۷۱)

هلند

ایران آینده (شهریور ۱۳۷۶) / بهار ایران (۱۳۷۴) / پرستو (۱۳۶۸) / صریر (۱۳۷۵) / پیوند (۱۳۶۷) / پیوند (۱۳۷۶) / فانوس (۱۳۷۶) / گاهنامه زنان (۱۳۶۸) / مردان‌نامه کانون نویسندگان ایران در تبعید (۱۳۶۸) / پژواک ایران (۱۳۶۸) / بولتن اتحاد نیروهای چپ کارگری (۱۳۷۳) / پیام مستضعفین (۱۳۷۰) / جهان کمونیست (۱۳۶۷) / زن در مبارزه (۱۳۷۵) / فاخته (۱۳۷۱) / بولتن پناهندگان و آوارگان ایرانی (شهریور ۱۳۶۶) / همایش (۱۳۶۹)

یوگسلاوی

بیک دانشجو (شهریور ۱۳۷۷)

یونان

آوریل (۱۳۶۳) / پیام پناهنده (۱۳۷۰)

پی‌نویس‌ها:

۱. راهنمای مطبوعات ایران - عصر قاجار (۱۲۵۳ ق/ ۱۲۱۵-۱۳۰۴ ش)، سیدفرید قاسمی، بهار ۱۳۷۲.
۲. تاریخ تحلیلی مطبوعات ایران، استاد محیط طباطبایی، زمستان ۱۳۶۶.
۳. همان منبع، ص ۸۸.
۴. تساریخ روزنامه‌نگاری ایرانیان و دیگر پارسی‌نویسان (ج ۱)، ناصرالدین پروین.
۵. کنفدراسیون جهانی، محصلین و دانشجویان ایرانی (اتحادیه ملی)، حمید شوکت، تهران ۱۳۷۸.
۶. همان منبع.
۷. تاریخ روزنامه‌نگاری ایرانیان (ج ۱)، ناصرالدین پروین.

۸. همان منبع.

۹. نگارنده این سطور با توجه به این که آمار دقیقی از نشریات فارسی چاپ خارج - در حوزه آسیا - وجود ندارد، دست به تحقیقات وسیعی در این خصوص زده است و ان‌شاءالله شناسنامه ۶۰۰ عنوان نشریه فارسی‌زبان چاپ خارج توسط «مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها» منتشر خواهد شد.

۱۰. این آمار براساس شناسنامه نشریات فارسی زبان خارج از کشور که در بانک اطلاعات واحد بررسی جراید «مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها» موجود است، استخراج شده و براساس این آمار به بررسی انتشار جراید فارسی زبان در اروپا پرداخته‌ایم.

۱۱. در خصوص یادگیری آسان زبان فارسی و تغییر خط فارسی توسط کنوانسیون اروپا تلاش‌های نسبتاً گسترده‌ای صورت گرفته است که از جمله آنها می‌توان به نشریه خط نو اشاره کرد. البته برخی از ایرانیان نسبت به تغییر خط فارسی واکنش‌های تنیدی را از خود نشان داده‌اند.

۱۲. «نگاهی به آمار جمعیت ایرانیان در آلمان»، نشریه فارسی زبان دیدار، چاپ آلمان، ش ۲۳، ۱۵ اسفند ۱۳۷۷.

۱۳. کاوه برلین و کاوه مونیخ، ایران‌نامه، سال شانزدهم، بهار و تابستان ۱۳۷۷.

۱۴. همان منبع.

۱۵. همان منبع.

۱۶. همان منبع.

۱۷. همان منبع.

۱۸. کاوه مونیخ، سال اول، ش اول، فروردین ۱۳۴۲.

۱۹. کاوه برلین و کاوه مونیخ، ایران‌نامه، سال شانزدهم، بهار و تابستان ۱۳۷۷.

۲۰. همان منبع.

۲۱. کاوه مونیخ، سال پنجم، ش دوم و سوم، آذر، ۱۳۴۶ نوامبر ۱۹۶۷، سال هفتم، ش دوم، خرداد ۱۳۴۸، ژوئیه ۱۹۶۹.

۲۲. بلوبیج ملی، چاپ امریکا، ۱۹۹۶ - ۱۹۹۷ م.

۲۳. پویش، چاپ سوئد، ش ۱۸، بهار ۱۳۷۳.

۲۴. بلوبیج ملی، چاپ آمریکا، ۱۹۹۶ - ۱۹۹۷.

۲۵. تهران‌پست، ش ۴۰، تیر ۱۳۷۷.

* این لیست براساس محل چاپ نشریات فارسی‌زبان موجود در بانک اطلاعات واحد بررسی جراید مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها استخراج شده است.